

k jehož přijetí vyžaduje se většina kvalifikovaná, nejméně čtrnáct dnů před valnou hromadou, jinak nelze o věci platně se usnášeti. Každý akcionář má právo žádati, aby byl individuálně doporučeným dopisem vyrozumíván o svolání valné hromady a o pořadu jednání.

Průběh valné hromady osvědčuje se notářským neb soudním protokolem, jež podpisuje pouze notář neb soudce a k němuž jako příloha připojí se presenční listina. Vidimát nebo ověřený opis protokolu nutno předložiti soudu.

Valná hromada schvaluje roční bilanci a účet zisku a ztráty a usnází se na rozdělení zisku a udělení absolutoria představenstvu a dozorčí radě. Představenstvo jest povinno do tří měsíců, po případě podle smlouvy až do šesti měsíců předložiti výroční účty, jakož i zprávu obchodní dozorčí radě, která účty tyto a obchodní zprávu se svými poznámkami předkládá valné hromadě. Osnova velmi podrobně určuje náležitosti obchodní zprávy a výročních účtů, leč rozsah tohoto článku nedovoluje přesným obsahem jich se zabývat.

Všeobecně nutno vytknouti, že obchodní zpráva podati musí jasný přehled všech dlouhodobých závazků společnosti, závazků, jež z účtů nejsou patrné (závazky rukojemské), zprávu o ztrátách, jež lze pravděpodobně v příštím roku očekávati, zprávu o příslušnosti společnosti k syndikátům, kartelům, konvencím a podobným obchodním spojením, jakož i o důležitých událostech, jež nastaly po konci běžného obchodního roku.

Výroční účty musí býti sestaveny jasně a přehledně tak, aby z nich jasně a jistě byl patrný stav společnosti. Majetkové předměty trvale v závodě uložené musí býti bilancovány cenou pořizovací s ohledem na náležité a přiměřené odpisy, jiné předměty cenou obecnou (bursovní, tržní), ne však nad cenu pořizovací. Zařizovací výlohy nesmí býti vřazeny do aktiv, taktéž ne hodnota podniku jako takového nebo hodnota firmy. Akciový kapitál uvede se v pasivech v nominální hodnotě.

(Příště dále.)

Dr. Ferd. Vojtík:

In margine zákona č. 57/31.

Pod č. 57/31 uveřejněn byl ve Sbírce zákonů a nařízení zákon ze dne 27. března 1931 o použití úředníků vyšší pomocné soudní služby u soudů a poručenských (sirotčích) úřadů, tak zv. zákon o aktuárech. Zákon sám nepoužívá sice označení *aktuár*, ani *aktuárský úředník*. Výrazu toho jest použito ve druhé resoluci, připojené ke zprávě výboru ústavně-právního poslanecké sněmovny N. S. R. Č., vydané jako tisk č. 821 o vládním návrhu zákona. Pro stručnost chci tudíž i v dalším používatí tohoto označení pro zmíněné úředníky vyšší pomocné soudní služby, které zákon vyvolává v život.

Úvahu tuto vyvolala okolnost, že tento zákon, resp. tvořená jím instituce aktuárů dotýká se živelně zájmů příslušníků stavu notářského a to jak notářů, tak i kandidátů notářství. Není snad tudíž tak zcela bezúčelné, věnovati zákonu trochu pozornosti.

Přihlédněme nejdříve k důvodové zprávě vládního návrhu tisk č. 751.

Hned v odst. 1. dozvídáme se, že podle čl. VIII. a X. zákona ze dne 8. června 1923 č. 123 Sb. z. a nař.

může býti samostatně vyřizování věcí poručenských a opatrovnických, pokud nejsou vyhrazeny podle čl. IX. rozhodování soudcovu, dále projednávání jednoduchých pozůstalostí a vyřizování věcí exekuce na svršky, svěřeno nesoudcovským úředníkům soudů a poručenských úřadů.

Odst. 2. cituje § 4 vl. nař. č. 135/23, kde předepsána kvalifikace pro ty, jimž podle odst. 1. může býti svěřeno vyřizování úkonů tam uvedených:

»§ 4. Samostatným vyřizováním záležitostí v článku VIII. a X. zákona č. 123/1923 Sb. z. a n. jmenovaných lze pověřiti toliko ty z kancelářských úředníků, kteří mají úplné středoškolské vzdělání, byli po 3 roky v přípravě praxi u soudu (poručenského úřadu) a vykonali s úspěchem u sborového soudu II. stolice praktickou zkoušku ze všech oborů práva.

Ministr spravedlnosti může na návrh předsedy sborového soudu II. stolice (poručenského úřadu III. stolice) prominouti výkaz náležitostí v odst. 1. předepsaných kancelářským úředníkům, kteří se v praxi plně osvědčili.« —

Podle toho může tedy z náležitostí, vyžadovaných v §u 4 odst. 1. odpadnouti vše, kromě praxe. Tudíž ani středoškolského vzdělání, ani praktické zkoušky není zapotřebí, aby úředník soudní kanceláře uvedený v § 2 vl. nař. č. 135/1923 mohl prováděti legalisace a vidimace a potvrzovati souhlas výpisu z obchodních knih. Promine-li mu ministr spravedlnosti ostatní náležitosti, stačí, osvědčil-li se v praxi.

Kdežto podle ustanovení čl. VIII. a X. zákona č. 123/23 omezena byla působnost úředníků soudní kanceláře případně jen na věci poručenské (opatrovnické), projednávání jednoduchých pozůstalostí, vyřizování veškerých záležitostí exekučního řízení k vydobytí peněžních pohledávek na svršky, zahrnujíc v to i výkon exekuce a rozvrh výtěžku, rozšiřuje § 1 zákona o aktuárech podstatně jejich možnou činnost:

- »1. vydávání platebních rozkazů v řízení upomínacím;
2. potvrzování právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí;
3. vyřizování věcí pozůstalostních;
4. vyřizování věcí poručenských (opatrovnických);
5. vyřizování exekucí na věci movité a na pohledávky k dobytí peněžitých pohledávek;
6. vymáhání peněžitých trestů jakéhokoli druhu a nákladů trestního řízení;
7. vyřizování věcí knih pozemkových.«

Dále může jim podle §u 1 odst. 2. přikázáno býti i vyřizování věcí správních a, je-li toho třeba, i vykonávání prací soudní kanceláře (kanceláře poručenského úřadu).

O kvalifikaci aktuárů zákon sám prozatím nemluví. Důvodová zpráva poukazuje k tomu, že otázka ustanovení úředníkem vyšší pomocné soudní služby a bližší podmínky pro toto ustanovení budou upraveny zvláštním nařízením, vydaným podle zákona platového čís. 103/1926 Sb. z. a n. Ale pro dobu než bude dostatečný počet úředníků, kteří by vykazovali předepsané podmínky, má býti umožněno opět vládním nařízením, aby úředníky vyšší pomocné soudní služby byli jmenováni kancelářští úředníci, kterým podle jejich kvalifikace bez obavy lze samostatně vyřizování svěřiti.

Důvodová zpráva pokládá ovšem za samozřejmé, že bude se tak moci státi jen v případech, kde bude způsobilost každého jednotlivce přicházejícího v úvahu »nade vší pochybnost zjištěna«, zejména absolvováním přípravného kursu a úspěšným výkonem praktické zkoušky.

Tedy i pouhý kancelářský úředník bude moci v této přechodné době býti pověřen vyřizováním úkonů, vy-počtených v §u 1. zákona č. 57/31, bude-li jeho způsobilost nade vší pochybnost zjištěna. Pochybnost má pak býti podle důvodové zprávy odstraněna zejména absolvováním přípravného kursu a úspěšným výkonem praktické zkoušky.

K odůvodnění zákona uvádí se hlavně:

- a) že ulehčeno bude přetíženým soudcům,
- b) že v sousedních státech, Rakousku a Německu svěřeno jest nesoudcovským úředníkům daleko více agend, než připouští zákon č. 123/23.

Co se prvního důvodu týče, zdá se mi tento velmi problematický; vyplývá to ze znění zákona samého. § 2 odst. 2. zákona praví: »Soudce okresního soudu (přednosta poručenského úřadu první stolice) může si vyhraditi vyřizování určitých věcí vůbec, nebo případ od případu.«

Připouští se tedy možnost, že v některých případech nebude stačiti ani »způsobilost nade vší pochybnost zjištěná«, aby určitou věc vyřídil nesoudcovský úředník. Bude-li takových případů více či méně, o tom rozhodne budoucnost.

Jisto jest, že i zkušený a školený soudce — právník jest často postaven před problém, s nímž neví si rady. Tím méně bude si věděti rady prostý úředník bez znalosti právních předpisů i v případech jednodušších.

V ustanovení §u 3. zákona nelze pak viděti už vůbec žádné očekávané ulehčení pro přetíženého soudce. Musí-li býti opravný prostředek, jímž lze odporovati rozhodnutí kancelářského úředníka, nejprve předložen soudci, pak musí tento nutně, aby mohl o něm rozhodnouti, prostudovati spisy, aby se přesvědčil, o jaké skutečnosti se napadené rozhodnutí opírá a na čem spočívá — čili prakticky: soudce věc, kterou by byl jinak vyřídil sám, bude musiti vyřizovat znovu po tom, který ji už jednou vyřídil před ním; jedním a týmž aktem budou se tedy obíratí dvě osoby, což bude pro přetíženého soudce jistě nemalým ulehčením — nehledě ani k tomu, že zákon vsouvá tu mezi nesoudcovského úředníka a druhou instanci jakousi meziinstanci v osobě soudce, z jehož rozhodnutí lze dále vzíti opravný prostředek podle obecných ustanovení. Instituci tuto nazývá důvodová zpráva »vhodnějším způsobem podávání opravných prostředků proti rozhodování nesoudcovských úředníků pověřených samostatným vyřizováním věcí nesporných a exekučních« — vhodnějším oproti úpravě čl. VIII. zákona čís. 123/23, který komplikoval věc ještě růzností lhůty k podání opravného prostředku. Se stanoviska čistě praktického mám za to, že jest daleko jednodušší a lehčí, vyřídím-li si věc sám, než mám-li se obíratí aktem, který už před tím vyřídil někdo jiný a shledávati případné vady a nedostatky vyřízení. To uzná jistě každý praktický právník, a každý praktický člověk vůbec.

Má-li už býti přetíženému soudci skutečně ulehčeno, proč nepřenese zákon alespoň ty úkony nesporného

soudnictví, k jejichž výkonu je povolán notář, výlučně na tohoto, jako na orgán po výtce způsobilý, jehož způsobilost — doufám alespoň — nemusí býti teprve nade vší pochybnost zjišťována? A proč nevybaví jej v těchto věcech nesporného soudnictví mocí rozhodovací, jakou má soudce? Je-li snaha zákona, ulehčiti přetíženému soudci, skutečně upřímná, pak netřeba uváděti v pohyb celý zákonodárny aparát, aby stvořen byl orgán, na nějž bylo by možno přenéstí část břemene s beder přetíženého soudce, když ten orgán již jest zde a když má — dovoluji si skromně předpokládati — alespoň takovou způsobilost, jakou má soudní kancelářský úředník se středoškolským vzděláním.

Stal se právě opak — notář byl ve vládním návrhu zákona nejen opomenut, což jest jeho diskvalifikací proti soudním kancelářským úředníkům, nýbrž působnost jeho, ba přímo existence byla nebezpečně ohrožena pro budoucnost tím, že mezi jinými činnostmi aktuárů uvedeno jest i »vyřizování věcí pozůstalostních«, tedy jedna z činností notáře, pro kterou tento jest snad ze všech právních oborů nejlépe kvalifikován a která v místech nevýnosných znamená proň alespoň relativní zajištění existenčního minima při event. nevýnosnosti jiné agendy.

Zákonodárce pravděpodobně nedomyslel možných důsledků tohoto ustanovení pro notáře v sídlech okresních soudů, o čemž níže.

Druhým — a myslím posledním — důvodem zprávy, která jinak omezuje se jen na rozbor zákonného textu — jest poukaz na poměry v Rakousku a v Německu. Nevím, je-li tento důvod šťastně volen a může-li vůbec býti uplatňován jako důvod pro vydání zákona, který má platit na území Československé republiky, tedy v poměrech, byť i podobných, přece jen zásadně rozdílných. Možno sice, jest pravda, poukázati v důvodové zprávě na zákonná ustanovení, platná v jiných státech, upravuje-li zákon podobnou materii, čistě jako na pomůcku srovnávací; ale že by se v důsledku toho, že v Rakousku a Německu jest svěřeno nesoudcovským úředníkům daleko více agend, než připouští zákon č. 123/23, doporučovalo »samostatnou působnost nesoudcovských úředníků rozšířiti ihned (!) stejně jako ve státech sousedních« — to, myslím jest důvod, pro který nutnost vydání určitého zákona pro naše právní poměry jest naprosto irrelevantní. Proto, že v Rakousku a Německu platí určité zákonné předpisy, proto že tam určité orgány jsou pověřeny vyřizováním určitých věcí, musí se tyto ihned (!) zavést i u nás jenom proto, že platí u pánů sousedů? Co do pokroku v oboru techniky, průmyslu, hospodářství a j. doporučuje se jistě vše, a neškodil by u nás tento zdůrazňovaný spěch za sousedními státy — ale rozšiřovati jej na obor legislativní, bylo by přece jen trochu povážlivé: vždyť zákon utváří právní poměry místní toho kterého státu neb území, a nikde není řečeno, že to, co v oboru zákonodárství osvědčuje se v jednom státě, musilo by se též osvědčiti ve státě jiném. K tomu bylo by zapotřebí seznámiti se co nejobšírněji a nejobedlivěji s důvody, které zákonodárce k vydání určitého zákona v tom kterém státě přiměly; pouhý poukaz na skutečnost nemůže býti postačitelem důvodem pro napodobení ať už toho neb onoho zákona kteréhokoli státu sousedního.

Jinak jest důvodová zpráva na opravdu závažné důvody velmi chudá; omezuje se, jak shora řečeno, na rozbor textu zákona.

K zákonu samému:

Co může býtí aktúárům všechno svěřeno k samostatnému vyřizování, vypočítává § 1. Nás ovšem nejvíce zajímá široké ustanovení bodu 3. tohoto řu, totiž »vyřizování věcí pozůstalostních«.

Podle čl. VIII. zákona čís. 123/23, nyní zrušeného, bylo to jen »projednání jednoduchých pozůstalostí«.

Pravděpodobně mělo rozšíření podmínek způsobilo sti vliv i na rozšíření této kompetence.

Při tom § 2 zákona vypočítává věci, jež zůstávají vyhrazeny soudci. Tam ale marně hledáme, co vyhražuje zákon soudci z věcí pozůstalostních. Celé řízení může prostě prováděti aktúár. Jakési nesmělé omezení jeho působnosti jest v řu 2 odst. 2., podle něhož soudce okresního soudu (přednosta poručenského úřadu I. stolice) může si vyhraditi vyřizování určitých věcí vůbec, nebo případ od případu.

Bude tedy konec konců záležiti nejen na schopnosti aktúarově, nýbrž zejména na osobním poměru mezi soudcem a aktúárem, omezí-li onen činnost tohoto na minimum, či dá-li přednost tomu, aby použil dobrodíní zákona a ulehčil své přetíženosti. Člověk už je jednou tak škodolibý tvor, že nemaje jiné možnosti vyrovnati si svoje osobní účty, opírá se o slabiny zákona, nalézaje radost v tom, že zákonodárce ukázal mu sám takovou cestičku k potýrání svého spolubližního. A naopak myslím, že žádný aktúár nebude se nijak zvláště snažiti, aby přesvědčoval v daném případě svého nadřízeného soudce o nedemokratičnosti tohoto možného útisku, neboť ze samé přízně soudce nekyne mu žádný materiální prospěch. Kdyby vyhlídka na tučné honoráře platového zákona č. 103/26 byly sebe lákavější, nepohnou asi srdce žádného aktúára k tomu, aby z čistého altruismu hleděl ulehčiti přetíženému soudci.

Tento čistě lidský poměr mezi soudcem a aktúárem nelze regulovati žádnou zákonnou normou. Svědomitý soudce — a těch nespovědomitých jest jistě u nás drtivě nepatrné procento — vyřídí si raději věc sám, už jen z důvodů prestiže a proto, že máje kvalifikaci, vysoko převyšující podmínky způsoblosti aktúarovy, bude se přeci jenom domnívati, že on je pro to povolanejší a způsobilejší.

Ještě komplikovaněji mohou se utvářiti poměry mezi notářem a soudcem s jedné a mezi notářem a aktúárem s druhé strany v sídlech okresních soudů mimo sborové soudu první stolice.

Co se toho vyřizování věcí pozůstalostních týče, sluší míti za to, že pro místa, kde je sborový soud první stolice, zůstávají dále v platnosti předpisy řřů 28 a 29 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 obnovené článkem XII. zákona č. 123/23, ježto tento čl. XII. nebyl zrušen zákonem aktúárským. Tento mluví zcela jasně o tom, že činnost aktúárů, jím vymezená, může se vztahovati jen na okresní soudu a poručenské úřady první stolice. U soudů sborových (§ 1 odst. 2. zákona) může jich býtí použito jen k vyřizování věcí správních. Tím pro vyřizování věcí pozůstalostních v místech, kde nalézá se sborový soud I. stolice, jsou patrně ponechána v platnosti ustanovení shora cit. řřů 28 a 29 nesp. pat.

Ne tak bude tomu v okresech mimo sídlo sborového soudu I. stolice. Tam úkony, které přináležejí podle ř 29 nesp. pat. notářům v místech, kde jest sborový soud I. stolice obligatorně, mohou (tedy fakultativně) býtí přiděleny notářům jako soudním komisařům v okresech

mimo sídlo sborového soudu I. stolice. Zákon aktúárský pak tutěž, ne-li širší kompetenci přiznává nyní v těchto místech i aktúárům — ovšem také jen fakultativně (§ 1 odst. 1. a ř 2 odst. 3.).

Bude tedy míti soudce okresního soudu na vybranou: buď notáře nebo aktúára. Oběma může býtí vyřizování věcí pozůstalostních svěřeno fakultativně. Že tedy osobní poměr těchto činitelů mezi sebou bude povětšíně rozhodujícím kriteriem, jest samozřejmé. Není mi známo — a statistická data zdají se tomu také nasvědčovati — že by v některém okrese mimo sídlo sborového soudu I. stolice byly veškeré pozůstalosti přidělovány bezvýhradně příslušnému notáři. (To by tedy právě nespovědčilo o přetíženosti soudů v tomto směru. Bude-li nyní soudce míti možnost, svěřiti vyřizování věcí pozůstalostních aktúárovi, co zbude na notáře, v těch místech, kde agenda pozůstalostní je, jak shora řečeno, alespoň relativně jistým zabezpečením jeho existenčního minima, přihlížíme-li k té okolnosti, že v poslední době rozmohlo se netušenou měrou fušerství, bující dnes na všech stranách zcela bez ostychu, ba způsobem veřejně docela známým, proto že nikdo je nestihá a netrestá?)

Škody, páchané pokoutníky v některých okresech, jdou do statisíců. Napadne-li mne kdo fysicky, mám právo se bránit a je-li můj život ohrožen, mám právo i zabít a jsem beztrestný. Fušer zabíjí mravně a ničí existenčně — a já nemám možnosti obrany, protože zákonodárce neuznal dosud za vhodné, chrániti duševní statky alespoň tak, jako intergritu tělesnou.

Ochrana podle zákona o nekalé soutěži jest zde velmi nedostatečná.

Nyní pak může býtí odňato notáři i to, co mu dosud v okrese zaručovalo alespoň nejnútnější živobytí, kdyby ostatní agenda byla i zcela nevýnosná, a může mu to býtí odňato docela cestou legální. Táže se znovu: je-li soudce skutečně tak přetížen, proč nepřenese zákon část jeho nesporné agendy výlučně na notáře? Proč nalézeno zrovna to nejnemožnější řešení — stvoření nového orgánu s nesrovnatelně menší kvalifikací než je kvalifikace notáře, a úplné opomenutí tohoto lépe kvalifikovaného orgánu, který zde již existuje a jehož způsoblost nemusí teprve býtí »naše vsi pochybnost zjiřtována« absolováním nějakého kursu?

A jak nehospodárné je řešení tohoto problému v době, kdy volá se na všech stranách po spoření ve všech oborech státní správy! Zřizují se zvlášt ní kursy pro přípravu soudních úředníků k samostatnému vyřizování soudci nevyhrazených věcí nesporných — to znamená vydání. Vychovávají se nové síly, (po provedené restrikci!), které bude platit stát — to znamená zase vydání. Při tom ubíjí se ale instituce, která nestojí stát ani haléře, která naopak odvádí státu velmi slušné částky na daních z příjmů, jichž dobývá vlastní prací a vlastním přičiněním, které nestojí stát zase ani haléře. Jak utěšené poměry nastanou pro notáře v okresech, kde z důvodů, stojících mimo dosah zákonné normy, nebude dosaženo oné žádoucí shody mezi notářem a soudcem — kde tedy aktúár bude jakýmsi enfant terrible okresu — o tom přesvědčí snad nejbližší budoucnost.

Způsob rozhodování o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci, vyřizené úředníkem vyšší pomocné soudní služby podle řu 3 zákona, je jedinečnou kuriozitou, máme-li na zřeteli hlavní — a snad jediný — důvod, o který opírá se vydání zákona, totiž úlevu přetí-

ženému soudci. Jak bude soudce rozhodovati o tom, má-li oprávněnému prostředku vyhověti, neb má-li tento býti předložen druhé stoličce k rozhodnutí, aniž by přede-
dem, jak shora pověděno, prostudoval znovu celou věc, kterou před tím »samostatně vyřídil« orgán jiný, a dopřál si při tom zároveň úlevy, zákonem jemu tak otcovsky poskytované, zůstává mi naprostou záhadou.

Jest možno, že zákonodárce počítal s tím, že proti většině aktuárských rozhodnutí strana oprávněného prostředku nepodá. Ale činiti z takového předpokladu rationem legis je totéž, jako vybízeti někoho, aby vstrčil ruku do pytle s hady a konejšiti jej tím, že nemusí zrovna býti uštknut.

Nelze se také dále nepozastaviti nad jednou věcí, dotýkající se zejména kandidátů notářství.

Přihlédněme blíže, jaké požadavky kladl zákonodárce na kandidáta notářství v roce 1871, a jakou pravomocí jej při tom vybavil, jaké požadavky klade pak zákonodárce z roku 1931 na aktuára a jakou pravomocí jej vybavuje. 60 roků jest dosti dlouhá doba, aby omluvila naši všetečnost, s jakou nahlížíme dnes pod poklice zákonodárných kuchyní dvou století. Vládní kuchař z roku 1871 byl velmi přísný. Žádal těžkou práci. Oprávnění, kterých poskytoval za tuto práci, bylo velmi málo — snad až příliš málo. Posuzována zrakem dnešním, jsou skoro ponižující.

Říkají nám to §§ 117 a 118 not. řádu.

Podle §u 117 odst. 1. not. ř. jest kandidát notářství členem pracovní třídy, kterou zákon nazývá »Hilfsarbeiter« (arg. § 117 odst. 2. a § 118 odst. 3.).

Aby se mohl tohoto honosného titulu dopracovati, musí — chce-li vůbec býti považován za kandidáta notářství — býti zapsán v seznamu příslušné notářské komory (§ 117 odst. 2.).

Aby ale mohl vůbec býti zapsán, musí složití nejméně dvě teoretické státní zkoušky, mezi nimiž judičiální, a to s úspěchem, nebo dosáhnouti hodnosti doktora práv. (§ 118 odst. 3.)

Celkem tedy velice rigorosní požadavky na dosažení hodnosti »Hilfsarbeiter«. A oprávnění? Užaslý pan doktor teprve teď vidí, jak málo práv dal mu jeho přísný vládní kuchař z roku 1871 za všechnu tu dřinu. Pomalu ani úmrtní zápis nesmí sepsat pod neplatností. Ověřit podpis? Vidimovat? Protestovat směnkou? Projednat pozůstalost? To vše jsou pro pana doktora jen sladké vidiny. To nemůže, protože jest jen Hilfsarbeiter. Ani se věřit nechce, že tento naprosto nemožný, monstrosní, 60 let starý předpis ještě dnes platí, zatím co kolotající právní život vynucuje si jiné formy, nic nedbaje toho, že tisíce právních úkonů stojí dnes vlastně mimo zákon. Nový notářský řád neb jeho bezodkladná novelisace je dnes kategorickým imperativem v zájmu nejen všeho občanstva, nýbrž především v zájmu notářstva, má-li Hospodin nalézti ještě alespoň těch deset Spravedlivých, které usmlouval Abraham.

Mnohem štědřejším jeví se vládní kuchař z roku 1931. Snad dostal se za těch 60 roků na opačnou polokouli zákonodárné tvořivosti — jeť v nazírání na poměr mezi kvalifikací a oprávněním dokonalým antipodem svého kolegy z roku 1871. Žádá celkem velice málo — absolvování kursu v Praze, Brně, nebo Bratislavě a praktickou zkoušku; za to dává všechna oprávnění §u 1 zákona čís. 57/31, titul a honorář. Tempora mutantur.

Dnes, kdyby kandidát notářství předsevzal samostatně sebe nepatrnější úkon, pro který pravděpodobně

není podle platných zákonných předpisů jako pouhý »Hilfsarbeiter« kvalifikován, bude úkon jeho nejen zmatečný, nýbrž bude stíhán i disciplinárně a jeho šéf ručí za škodu jím způsobenou svou kaucí, případně svým jměním. Na druhé straně úředník soudní kanceláře bude samostatně vyřizovati celé obory nesporné agendy, mezi nimi i věci pozůstalostní. Jeho ručení pak upraveno jest pouze mnoho neslibujícím předpisem §u 5 zákona č. 57/31. Při tom kandidát notářství jest právníkem s nejméně dvěma státními zkouškami, mezi nimiž judičiální, nebo doktorem práv, a má ve většině případů odbytu odbornou zkoušku notářskou. Je tedy zákon aktuárský i naprostou diskvalifikací kandidátů notářství.

Mám jen obavy, půjde-li naše zákonodárství tímto tempem dále, že soudci stanou se časem vůbec zbytečnými. Snad nevědomky spějeme už mílovými kroky k tomu zlatému věku quae vindice nullo, sine lege, fidei rectumque colebat...

Člověku skoro by se zachtělo býti sarkastickým, kdyby věc sama nebyla v podstatě vlastně tragickou. Myslím, že tady zákonodárce neoprávněně zasáhl do něčeho, čemu se říká iura quaesita. A že tento zásah měl by vzbuditi živelný odpor všech členů oné instituce, jejíž existenci uznávají zákonodárství všech států od nepamětných dob, jako conditionen sine qua non právního života svých občanů, instituce, jejíž nutnost a ohromný význam dovedlo oceniti i takové, dnes proklínané Rakousko, ve zprávě komise panské sněmovny pro civilní řád soudní o uvedení notářského řádu z r. 1871 (Dr. Kaserer, Notariatsordnung mit Materialien, 1887, str. 354) slovy: »Als das geeignetste Vehikel zur Erfüllung all dieser Zwecke haben nun alle Legislativen, jene sowohl des classischen Altertums, wie des Mittelalters und des modernen Rechtes das Institut des Notariates erkannt, vermöge dessen vom Staate gewisse für diesen Beruf speciell theoretisch und praktisch gebildete Personen eigens dafür bestellt und eidlich beglaubigt werden...«

Jest pravda, že tato slova plná uznání oceňují v prvé řadě činnost notáře jako orgánu, povolného k sepisování listin — ale vyžaduje se snad menší kvalifikace pro působnost notáře jako soudního komisaře? Sebe předpojatější posuzovatel musí přece uznati, že k řádnému projednání a odevzdání pozůstalosti jest nezbytně třeba dokonalé znalosti všech zákonných předpisů a ustanovení sem spadajících, nemá-li stranám býti způsobena materiální škoda, často nenahraditelná, neb nemá-li soudci býti ještě přitíženo, místo očekávaného ulehčení.

Pochybují, že tuto kvalifikaci bude možno nahraditi absolvováním nějakého kursu.

Na místě, aby tato agenda přenesena byla výlučně na notáře, jako orgány nejpovolanější, dostává se této instituci, která v Československé republice po léta marně bojuje za svůj právní řád, ani ne tak ve vlastním prospěchu, jako v zájmu veřejnosti, místo leta slibované úpravy ji dnes vízících neudržitelných předpisů do vínku nového nadělení ve formě aktuárského zákona.

Zákon ponechává sice provedení svých rámcových norem vládnímu nařízení. Nelze však očekávati, že by tím se na věci mnoho změnilo — fakt sám je zde. Co přinese nejbližší budoucnost, nikdo z nás neví. Chtěl jsem pouze upozorniti na nebezpečí, které rádo zaskočí spícího. Proto: caveant consules!